

Projekt

z dnia 24 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XXII/.../2026
RADY GMINY WIZNA**

z dnia 26 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na
lata 2026 – 2034**

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r. poz. 1153, poz. 1436) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1208 ze zm.) Rada Gminy Wizna uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2026 – 2034, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wizna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady

Mirosław Ruszczyk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2026-2034

Gmina Wizna

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W WIŹNIE

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
1. Podstawy prawne	4
II. INFORMACJE O GMINIE.....	5
1. Położenie geograficzne, powierzchnia, ludność.....	5
3. Potencjał demograficzny.	8
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.	11
1. Oświata.....	11
2. Ochrona zdrowia.....	13
3. System pomocy społecznej.	14
3.1. Dane opisowe w zakresie systemu pomocy społecznej.....	14
3.2. Dane liczbowe dotyczące systemu pomocy społecznej w gminie Wizna.	17
4. Biblioteka Publiczna Gminy Wizna.	22
5. Kwestia uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych.	25
5.1 Uzależnienie.	25
5.2 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiźnie.....	26
IV. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.	28
1. Analiza problemów społecznych.	28
V. CELE STRATEGICZNE PROGNOZOWANYCH ZMIAN ORAZ KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ.	43
VI. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII, JEJ RAMY FINANSOWE ORAZ WSKAŹNIKI REALIZACJI.....	46
VII. OPIS SPOSOBU WDRAŻANIA STRATEGII ORAZ DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO OSIĄGANIA CELÓW STRATEGICZNYCH.	52
VIII. ZASADY AKTUALIZACJI I WPROWADZANIA ZMIAN W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WIZNA.....	54
IX. ZARZĄDZANIE I MONITORING.....	55

I. WPROWADZENIE.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie polityki społecznej realizowanej na terenie gminy Wizna. Jej celem jest stworzenie spójnego systemu działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Strategia stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby lokalnej społeczności i wyzwania wynikające ze zmian demograficznych, społecznych i ekonomicznych. Dokument określa kierunki działań w obszarach takich jak pomoc społeczna, wsparcie rodziny, integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu oraz aktywizacja osób wymagających wsparcia.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.), która w art.17 ust. 1 pkt 1 nakłada na gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Dokument nakłada obowiązek tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie z art. 16 b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1214 ze zm.) gminy i powiaty mają obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia ta powinna zawierać przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Dokument strategii wskazuje także sposób monitorowania wskaźników, określa zasady ewaluacji i aktualizacji treści zawartych w opracowaniu oraz promocji podejmowanych działań na poziomie lokalnym.

Obecnie obowiązująca „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025” została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Wizna z dnia 17 lutego 2021 r. po wdrożeniu dokumentu zasadne staje się uaktualnienie diagnozy obszarów polityki społecznej

oraz zweryfikowanie celów i kierunków podjętych interwencji. Uaktualnienie Strategii w głównej mierze ma na celu dostosowanie zapisów obecnie obowiązujących do dokumentów strategicznych województwa i powiatu wyznaczających zakres i ramy polityki społecznej na kolejne lata.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma w założeniach pełnić rolę schematu integrującego działania poszczególnych uczestników życia społecznego w gminie. Podstawową funkcją strategii powinno być, z jednej strony dostarczenie podmiotom polityki społecznej oraz mieszkańcom informacji o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju infrastruktury społecznej, z drugiej strony - deklaracją i zobowiązaniem władz gminy do podjęcia określonych przedsięwzięć i działań. W tym kontekście strategia powinna wskazywać cele, ich hierarchię, możliwości realizacji tych celów, jak też narzędzia i instrumenty stosowane w procesie wdrażania kolejnych działań. Jest także programem rozwoju, który formułuje cele długofalowe i sposoby ich realizacji, ustala hierarchię, podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym.

Pierwszym etapem procesu planowania strategicznego było:

- a) zbieranie oraz analiza danych niezbędnych do charakterystyki życia społecznego w gminie,
- b) opracowanie wzoru ankiety skierowanej do mieszkańców gminy Wizna, w celu diagnozy sytuacji społecznej, a także prognozy działań na kolejne lata,
- c) zebranie ankiet i ich analiza,
- d) przygotowanie projektu Strategii,
- e) umożliwienie mieszkańcom gminy zgłaszania uwag, komentarzy i propozycji do projektu Strategii.

1. PODSTAWY PRAWNE

Dokumentami, które regulują zadania poszczególnych jednostek w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są ustawy, które stanowią instrumentarium polityki społecznej. Różnorodność problemów społecznych występujących w Gminie powoduje konieczność zwrócenia uwagi na różne akty prawne, które mają istotny wpływ na tworzenie Strategii. Są to m. in.:

- a) **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (tj. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.);
- b) **Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz**

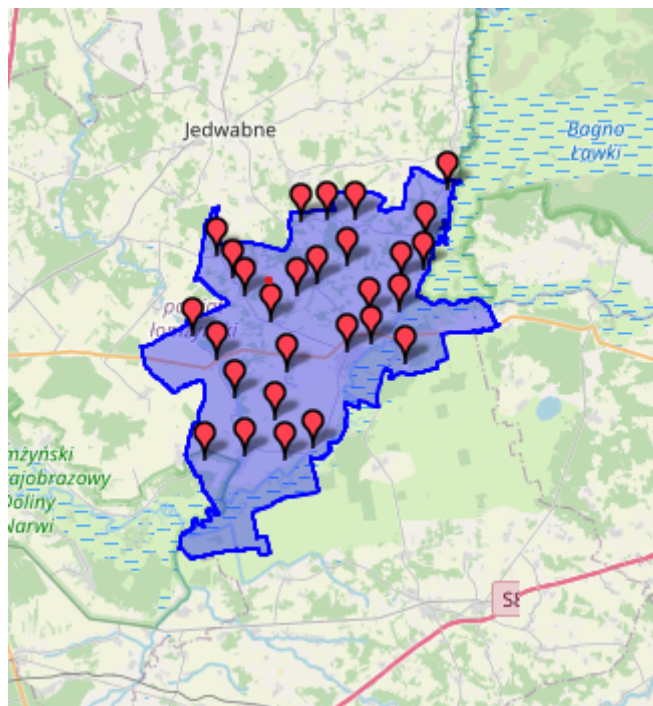

zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 913 ze zm.);

- c) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.);**
- d) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.);**
- e) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 83 ze zm.);**
- f) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1338 ze zm.);**
- g) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 ze zm.);**
- h) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 214 ze zm.);**
- i) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.);**
- j) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 917 ze zm.).**

II. INFORMACJE O GMINIE.

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wizna

Gmina Wizna położona jest w województwie podlaskim, w powiecie łomżyńskim jako gmina wiejska, zajmuje powierzchnię 133,38 km², którą zamieszkuje 3775 osób. Gęstość zaludnienia jest niska i wynosi około 30 osób na km². Siedzibą gminy jest wieś Wizna, zamieszkiwana przez 1230 osób. Gminę tworzy 25 wsi. Ludność Gminy Wizna utrzymuje się z rolnictwa i hodowli oraz handlu i usług. Część mieszkańców pracuje poza miejscem zamieszkania. 58,7% mieszkańców gminy Wizna jest w wieku produkcyjnym, 17,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Tabela: Sołectwa i liczba ludności w Gminie Wizna stan na 31 grudnia 2025 r.

L.p	Nazwa sołectwa	Liczba ludności
1.	Boguszki	35
2.	Bronowo	327
3.	Janczewo	197
4.	Jarnuty	23
5.	Kokoszki	78
6.	Kramkowo	217
7.	Lisno	47
8.	Małachowo	26
9.	Męczki	71
10.	Mrówki	38
11.	Nieławice	117
12.	Niwkowo	136
13.	Nowe Bożejewo	78

14.	Ruś	78
15.	Rutki	120
16.	Rutkowskie	138
17.	Sambory	57
18.	Sieburczyn	101
19.	Srebrowo	191
20.	Stare Bożejewo	193
21.	Wierciszewo	98
22.	Wizna	1230
24.	Włochówka	16
25.	Zanklewo	148
	Ogółem	3775

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Wiźnie.

2. DZIAŁALNOŚĆ WŁADZ SAMORZĄDOWYCH.

2.1. Organami Gminy są:

- 1) Rada Gminy
- 2) Wójt.

Działalność organów gminy jest jawna. Jawność organów jest realizowana poprzez udostępnianie dokumentów z posiedzeń, informowanie o wykonaniu budżetu gminy oraz podejmowanych zadaniach inwestycyjnych w gminie.

2.2. W skład Gminy wchodzi:

- 1) gminne jednostki administracyjne,
- 2) jednostki pomocnicze (25 sołectw).

2.3. Gminne jednostki organizacyjne:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie,
- 2) Biblioteka Publiczna Gminy Wizna z Siedzibą w Wiźnie i Bronowie
- 3) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Wiźnie,
- 4) Szkoła Podstawowa w Rutkach,

Gmina Wizna aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi (NGO), zapraszając je do konsultacji społecznych i realizacji zadań publicznych. Programy współpracy obejmują m.in. działalność kulturalną, historyczną (np. związane z „Wizną 1939”), kulinarną oraz ekologiczną, wykorzystującą walory przyrodnicze Narwi.

3. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY.

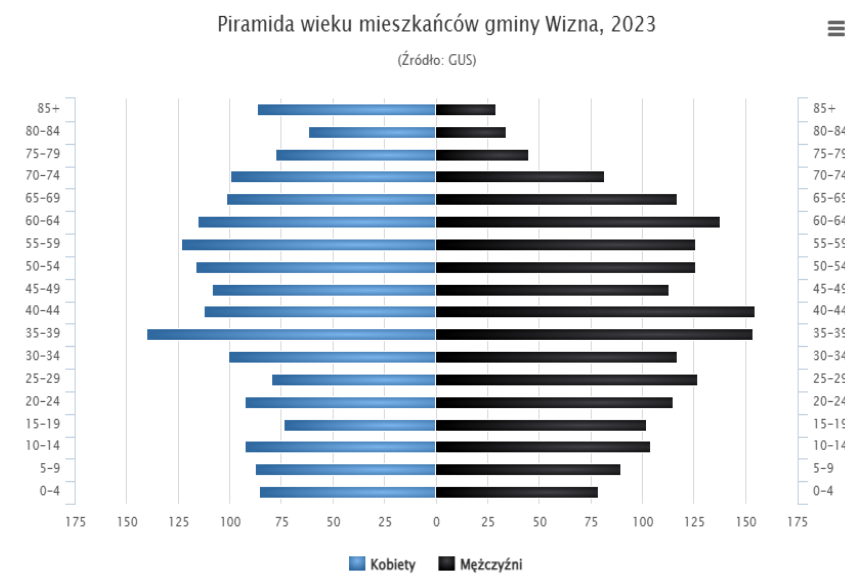
Gmina Wizna w 2025 roku liczyła 3 775 mieszkańców. Struktura płci jest względnie zrównoważona, jednak zauważalna jest niewielka przewaga mężczyzn (51,3%) nad kobietami (48,7%). W porównaniu z rokiem 2024 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 38 osób, co potwierdza utrzymujący się trend depopulacyjny. W dłuższej perspektywie czasowej, obejmującej lata 2002–2025, liczba ludności gminy zmalała o 19,9%, co stanowi istotne wyzwanie rozwojowe.

Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 42,8 roku i jest porównywalny ze średnią dla województwa podlaskiego oraz kraju. Wskazuje to na postępujący proces starzenia się ludności, typowy dla obszarów wiejskich, który w kolejnych latach może wpływać na wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne oraz ograniczenie zasobów siły roboczej.

Analiza stanu cywilnego mieszkańców wskazuje, że większość ludności pozostaje w związkach małżeńskich (57,9%), jednak relatywnie wysoki udział osób stanu wolnego (28,4%) może świadczyć o opóźnianiu decyzji o zakładaniu rodziny. W 2025 roku zawarto 7 małżeństw, co oznacza wyraźny spadek w porównaniu z rokiem poprzednim. Jednocześnie poziom rozwodów utrzymuje się na umiarkowanym poziomie (1,4 rozwodu na 1 000 mieszkańców).

Sytuacja demograficzna gminy charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym. W 2025 roku urodziło się 35 dzieci, natomiast liczba zgonów wyniosła 50, co przełożyło się na przyrost naturalny na poziomie –15. Mimo że wartość ta jest korzystniejsza niż w 2024 roku (–31), nadal wskazuje na przewagę procesów wymierania ludności nad jej odtwarzaniem. Poprawa liczby urodzeń w 2025 roku może jednak stanowić pozytywny sygnał i potencjał do dalszych działań prorodzinnych.

Podsumowując, gmina Wizna stoi przed wyzwaniami związanymi z depopulacją, starzeniem się ludności oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Jednocześnie obserwowane w 2025 roku korzystniejsze tendencje w zakresie liczby urodzeń wskazują na potrzebę ukierunkowania działań strategicznych na wsparcie rodzin, poprawę warunków życia młodych mieszkańców oraz tworzenie warunków sprzyjających zatrzymaniu i przyciąganiu ludności do gminy.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wizna

4. RYNEK PRACY.

W gminie Wizna na 1000 mieszkańców pracuje 60 osób. 55,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Wizna wynosiło w 2024 roku 5,1%. W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Wizna wynosiło 8 017,92 PLN, co odpowiada 92,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wizna 111 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 21 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -90. 51,4% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wizna pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 25,5% w przemyśle i budownictwie, a 8,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Obszar gminy Wizna cechują sprzyjające warunki do produkcji rolnej i to rolnictwo jest jednym z najważniejszych sektorów aktywności gospodarczej mieszkańców. Utrwalone tradycje rolnicze, dostęp do zasobów gruntów rolnych oraz doświadczenie mieszkańców sprzyjają specjalizacji i podnoszeniu konkurencyjności lokalnych gospodarstw. Rolnictwo stanowi istotny filar gospodarki gminy i może być traktowane jako strategiczny obszar rozwoju, w szczególności w zakresie modernizacji, dywersyfikacji produkcji oraz rozwoju działalności okołorolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wizna

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.

1. OŚWIATA.

Na terenie Gminy funkcjonują 3 placówki szkolne, w których zlokalizowane są również oddziały przedszkole. Każda szkoła zatrudnia pedagoga szkolnego, a w dwóch ze szkół zatrudnienie znajduje psycholog szkolny. Dzieci do szkół dowożone są autobusami.

Funkcjonowanie **Zespołu Szkolno-Przedszkolnego (ZSP)** w Wiźnie opiera się na modelu scentralizowanej jednostki oświatowej, która integruje procesy edukacyjne gminy w jednym kompleksie. Od 2019 roku ofertę placówki uzupełnia Przedszkole Publiczne w Wiźnie, utworzone w ramach projektu nr **WND-RPPD.03.01.01-20-0331/19**. Inwestycja ta została zrealizowana przez Gminę Wizna we współpracy z Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w Łomży. Przedsięwzięcie sfinansowano ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 w ramach Osi Priorytetowej III: *Kompetencje i kwalifikacje*, Działanie 3.1: *Kształcenie i edukacja*

Tabela: Liczba dzieci i uczniów w ZSP w Wiźnie (2023–2025)

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2023/2024	Rok szkolny 2024/2025	Rok szkolny 2025/2026 (Prognoza stan na 31.12.2025)
Oddziały Przedszkolne	67	63	61
Szkoła Podstawowa	196	207	194
Oddział przedszkolny 0	28	25	16
Klasy I–III (wczesnoszkolne)	57	66	74
Klasy IV–VIII	111	116	104
Ogółem liczba dzieci (ZSP Wizna)	263	270	255

Źródło: *Opracowanie na podstawie danych z ZSP w Wiźnie.*

Liczba dzieci w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wiźnie w latach 2023–2025 utrzymuje się na względnie stałym poziomie, z niewielkimi wahaniami wynikającymi z roczników demograficznych. Wysokie zapotrzebowanie na edukację przedszkolną wskazuje na konieczność utrzymania wsparcia dla tej grupy wiekowej.

Szkoła w Rutkach jest placówką publiczną prowadzoną przez Gminę Wizna. Ze względu na niewielką liczbę dzieci, w szkole często stosuje się nauczanie w klasach łączonych, co jest typowe dla małych jednostek wiejskich w regionie. Mimo małej skali, uczniowie biorą czynny udział w konkursach gminnych oraz projektach edukacyjnych. Szkoła jest jedyną instytucją publiczną w miejscowości Rutki, pełniąc funkcję centrum integracji mieszkańców (np. poprzez organizację uroczystości lokalnych i patriotycznych).

Tabela: Statystyki dla Szkoły Podstawowej w Rutkach (2023–2025):

Rok szkolny	Liczba uczniów (SP)	Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym
2023/2024	40	10–12
2024/2025	38	10
2025/2026 (Prognoza)	35–40	8–10

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie dokumentów i platform urzędowych.*

Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Bożejewie jest prowadzona przez Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Edukator” z Łomży.

Tabela: Statystyki dla Szkoły Podstawowej w Starym (2023–2025):

Rok szkolny	Liczba uczniów ogółem	Oddział przedszkolny
2023/2024	71	28
2024/2025	79	28
2025/2026 (Prognoza stan na 31.12.2025)	80	29

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie dokumentów i platform urzędowych.*

Liczba wskazuje, że szkoła w Starym Bożejewie funkcjonuje stabilnie, mimo charakteru placówki wiejskiej i trendów demograficznych niekorzystnych dla małych miejscowości.

Przekazanie szkoły do prowadzenia stowarzyszeniu **Edukator** pozwoliło utrzymać ciągłość kształcenia i dostępność edukacji na poziomie lokalnym. Szkoła pełni nie tylko funkcję edukacyjną, ale także społeczną i integracyjną dla mieszkańców miejscowości i okolic. Utrzymanie placówki ogranicza konieczność dowozu uczniów do szkół w większych ośrodkach oraz sprzyja zatrzymaniu młodych rodzin na terenie gminy.

2. OCHRONA ZDROWIA.

Zdrowie, według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), oznacza dobre samopoczucie fizyczne, psychiczne i społeczne, pozwalające na prowadzenie przez człowieka produktywnego, sensownego i twórczego życia w sferze tak społecznej, jak i ekonomicznej. Przyjęta zasada równości, sprawiedliwości i partycypacji w zdrowiu stanowi istotną przesłankę w realizowaniu podstawowego prawa i korzystania z usług służby zdrowia.

Polityka społeczna mając na względzie stan zdrowia jednostki bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest m.in. wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa.

Natomiast badając kwestie zdrowia polityka społeczna rozróżnia jej trzy dziedziny:

- profilaktykę – zapobieganie chorobom w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiedniego rozwoju człowieka oraz warunków jego życia wpływających na zdrowie,
- leczenia – nastawienie na człowieka chorego, na rozpoznanie i leczenie,
- rehabilitację – przywracanie do zdrowia, sprawności i przydatności społecznej ludzi dotkniętych kalectwem lub upośledzonym fizycznie, psychicznie, społecznie.

Ochrona zdrowia w Gminie Wizna realizowana jest poprzez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonujących w Ośrodku Zdrowia w Wiźnie oraz pielęgniarki świadczące usługi medyczne na rzecz mieszkańców gminy. Gabinety Lekarza Rodzinnego Filia w Wiźnie stanowią lokalną przychodnię medycyny rodzinnej działającą w ramach Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Łomży. Placówka zlokalizowana jest przy Placu Kapitana Władysława Raginisa 31 w Wiźnie (woj. podlaskie) i realizuje świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Placówka zapewnia podstawowe świadczenia zdrowotne w zakresie profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia chorób, pełniąc funkcję głównego miejsca pierwszego kontaktu mieszkańców gminy z systemem ochrony zdrowia. Dostępność podstawowej opieki zdrowotnej umożliwia zaspokojenie bieżących potrzeb zdrowotnych lokalnej społeczności, jednak ograniczony zakres świadczeń specjalistycznych powoduje konieczność korzystania

przez mieszkańców z placówek ochrony zdrowia poza terenem gminy. Dojazdy do placówek specjalistycznych mogą stanowić istotne utrudnienie, w szczególności dla osób starszych oraz mieszkańców o ograniczonej mobilności.

3. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ.

3.1. Dane opisowe w zakresie systemu pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie jest jednostką organizacyjną realizującą zadania pomocy społecznej mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa, została powołana po to, by osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, poprzez własne zaangażowanie i współpracę z jednostkami do tego powołanymi, zmierzały w kierunku poprawy własnego życia i integracji ze społeczeństwem. Istotnym zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej są zobowiązani do współpracy w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Formy realizacji pomocy społecznej

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń.
2. Pracy socjalnej.
3. Prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej.
4. Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.
5. Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych.
6. Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zadania własne:

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK;

17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również

w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;

18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;

19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Do zadań własnych gminy o charakterze fakultatywnym należy:

1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;

2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;

3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;

4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania zlecone:

Zgodnie z art. 18 ustawy o pomocy społecznej do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

3) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a;

6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP;

7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;

2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4) finansowanie:

a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

3.2. Dane liczbowe dotyczące systemu pomocy społecznej w gminie Wizna.

1) Beneficjenci i powody udzielania pomocy.

Osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji mogą liczyć na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie, w tym w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek stały). Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

świadczy również pomoc rzeczową i finansową w ramach Wieloletniego Programu Finansowego wspierania gmin w zakresie dożywiania, „Posiłek w szkole i w domu „oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej.

W Gmina Wizna w 2025 roku pomocą społeczną objęto 48 rodzin, obejmujących 127 osób oraz przyznano 79 świadczeń, natomiast w 2024 roku wsparciem objęto 62 rodziny, obejmujące 142 osoby, i przyznano 100 świadczeń. Łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2025 roku było kolejno: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeby ochrony macierzyństwa,

Analiza danych wskazuje na zmniejszenie w 2025 roku, w stosunku do roku 2024, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej o 14, liczby osób w tych rodzinach o 15 oraz liczby przyznanych świadczeń o 21. Zmiany te mogą świadczyć o ograniczeniu skali zapotrzebowania na świadczenia z zakresu pomocy społecznej w badanym okresie.

Tabela: Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2025.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2022	55	137
2023	58	150
2024	62	142
2025	48	127

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdania.

Tabela: Główne powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom (2022-2025).

Powód udzielenia pomocy i wsparcia	Liczba rodzin ogółem			
	2022	2023	2024	2025
Ubóstwo	36	38	42	28
Bezrobocie	13	21	14	8
Niepełnosprawność	21	20	27	24
Długotrwała lub ciężka choroba	12	10	9	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	10	9	6
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1	2	3	2
Bezdomność	1	1	1	0
Zdarzenia losowe	0	1	1	0

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań.

Analiza danych dotyczących liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022–2025 wskazuje na zmienną, lecz stabilnie utrzymującą się skalę zapotrzebowania na wsparcie. W latach 2022–2024 odnotowano wzrost liczby rodzin objętych pomocą, natomiast w 2025 r. nastąpił wyraźny spadek zarówno liczby rodzin, jak i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń. Może to świadczyć o częściowej poprawie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, jednak skala problemów nadal pozostaje istotna.

Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy w całym analizowanym okresie było ubóstwo. Wysoki udział rodzin dotkniętych tym problemem potwierdza konieczność kontynuowania działań osłonowych oraz aktywizujących, w szczególności w zakresie wsparcia dochodowego i wzmocnienia samodzielności ekonomicznej gospodarstw domowych.

Drugim kluczowym problemem pozostaje niepełnosprawność, której poziom utrzymuje się na wysokim poziomie w każdym roku analizy. Wymaga to dalszego rozwijania usług opiekuńczych, wsparcia asystenckiego oraz działań integracyjnych i aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny.

Zauważalny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w 2025 r. może wskazywać na poprawę sytuacji na rynku pracy, jednak nadal niezbędne są działania w

zakresie aktywizacji zawodowej oraz podnoszenia kwalifikacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Pozostałe przesłanki udzielania pomocy, takie jak długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, choć występują rzadziej, wymagają systematycznego wsparcia o charakterze profilaktycznym i specjalistycznym.

Tabela 1. Podstawowe formy pomocy społecznej i ich realizacja.

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń w złotych				Źródło finansowania
	2022	2023	2024	2025	
					Dotacja/środki własne
Zasiłek stały - ogółem	122 583	107 782	153 914	215 939	Dotacja budżetu państwa
Zasiłek okresowy - ogółem	51 718	54 960	54 012	38 187	Dotacja budżetu państwa
Zasiłek celowy - ogółem	17 600	24 916	25 900	25 000	Budżet gminy
„Posiłek w szkole i w domu” ogółem (świadczenie niepieniężne)	20 720	31 708	30 726	25 976	Dotacja/środki własne
Odpłatność za pobyt w DPS	133 001	180 524	220 059	234 282	Budżet gminy

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie.

Analiza danych dotyczących realizacji podstawowych form pomocy społecznej w latach 2022–2025 wskazuje na utrzymujące się oraz częściowo narastające potrzeby mieszkańców

w zakresie wsparcia finansowego i opiekuńczego. Struktura wydatków odzwierciedla zarówno bieżące problemy socjalne, jak i długofalowe procesy demograficzne zachodzące w społeczności lokalnej.

W analizowanym okresie zauważalny jest wzrost wydatków na zasiłki stałe, co może świadczyć o zwiększającej się liczbie osób trwale niezdolnych do pracy, w tym osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Tendencja ta wskazuje na pogłębiający się problem długotrwałej zależności od systemu pomocy społecznej oraz ograniczone możliwości usamodzielnienia części beneficjentów.

Wydatki na zasiłki okresowe utrzymują się na relatywnie stabilnym poziomie, co potwierdza występowanie okresowych trudności dochodowych wśród rodzin i osób samotnie gospodarujących. Spadek środków w ostatnim roku analizowanego okresu może wskazywać na przejściową poprawę sytuacji części gospodarstw domowych, jednak nie eliminuje ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Stale zapotrzebowanie na zasiłki celowe finansowane z budżetu gminy potwierdza występowanie sytuacji kryzysowych wymagających natychmiastowego wsparcia (m.in. potrzeby bytowe, koszty leczenia, zdarzenia losowe). Świadczy to o konieczności utrzymywania elastycznych instrumentów pomocy o charakterze interwencyjnym.

Istotnym elementem wsparcia pozostaje realizacja programu dożywiania, który przeciwdziała zjawisku ubóstwa żywnościowego, szczególnie wśród dzieci i osób wymagających wsparcia. Zmienność poziomu wydatków może być związana z liczbą osób kwalifikujących się do programu oraz sytuacją dochodową rodzin.

Najbardziej dynamiczny wzrost wydatków dotyczy odpłatności za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej. Tendencja ta wskazuje na postępujący proces starzenia się ludności oraz rosnące zapotrzebowanie na całodobową opiekę instytucjonalną. Jednocześnie rosnące koszty tego rodzaju wsparcia stanowią znaczące obciążenie dla budżetu gminy i mogą ograniczać możliwości finansowania innych działań społecznych.

Kluczowe problemy zdiagnozowane w obszarze pomocy społecznej:

1. Wzrost liczby osób wymagających długoterminowego wsparcia finansowego.
2. Utrzymujące się ryzyko ubóstwa i okresowych trudności dochodowych wśród rodzin.
3. Stale zapotrzebowanie na pomoc o charakterze interwencyjnym.
4. Rosnące koszty opieki instytucjonalnej związane z procesem starzenia się społeczeństwa.
5. Konieczność wzmacniania działań profilaktycznych i środowiskowych ograniczających skalę wykluczenia społecznego.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje na potrzebę podejmowania działań strategicznych ukierunkowanych na rozwój usług środowiskowych, wsparcie osób niesamodzielnych,

aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem oraz racjonalne planowanie wydatków w kontekście rosnących obciążeń budżetowych gminy.

W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku, długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi, polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Koszty utrzymania podopiecznych i dzieci w pieczy zastępczej są również znacznym wydatkiem dla Gminy. Warto rozwijać działania dzienne dla seniorów, kontynuować Klub Seniora w Wiźnie, zapewniać usługi specjalistyczne, krótkoterminowe. Realizacja usług opiekuńczych, sąsiedzkich świadczonych przez OPS, prowadzenie asystentury dla osób z niepełnosprawnością, działalność poradnicza wpisują się w potrzeby wynikające z rosnącej liczby mieszkańców w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. Stąd konieczność świadczenia tej formy pomocy wśród coraz szerszej grupy osób. Ważne jest kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami, głównie ośrodkiem pomocy społecznej, a służbą zdrowia, oświatą, prokuraturą, sądem, kuratelą, policją organizacjami pozarządowymi oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, szukanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań dotyczący osób pozostających bez pracy, rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami. Należy też organizować pomoc rodzinom wymagającym wsparcia (poprzez prowadzenie poradnictwa specjalistycznego) oraz działań terapeutycznych (poprzez pracę nastawioną na poradnictwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego) treningu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, rozwoju kluczowych kompetencji społecznych i zawodowych.

4. BIBLIOTEKA PUBLICZNA GMINY WIZNA.

Biblioteka Publiczna Gminy Wizna (zwana dalej BPG Wizna), jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Organizatora. Wypełniając działalność statutową oraz podejmując działania niestandardowe Biblioteka Publiczna służy mieszkańcom gminy upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjną oraz kulturalną –oświatową. Obejmuje swą działalnością obszar Gminy Wizna. Sieć biblioteczną tworzy Biblioteka Publiczna w Wiźnie i Filia Biblioteczna w Bronowie.

Biblioteka prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków, kierując się zasadą efektywności ich wykorzystania.

Tabela: Wielkość księgozbioru.

ROK	BPG WIZNA	BPG WIZNA FILIA W BRONOWIE
2023	16790	11972
2024	17007	12103
2025	17006	11728

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

Tabela: Zakup książek.

ROK	BPG WIZNA		BPG WIZNA FILIA W BRONOWIE	
	Ilość woluminów	Kwota	Ilość woluminów	Kwota
2023	210	5879,49	124	3092,75
2024	217	6533,21	131	3407,01
2025	255	7628,8	74	1826,01

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

Tabela: Ilość czytelników.

Kategorie wiekowe	Biblioteka Publiczna Gminy Wizna			Filia Biblioteczna w Bronowie		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Do 5 lat	23	17	13	5	4	4
6 – 12 lat	37	41	38	11	12	19
13 – 15 lat	12	6	2	3	2	2
16 – 19 lat	6	2	6	2	0	4
20 – 24 lata	6	8	2	1	0	2
25 – 44 lata	35	39	34	6	4	13
45 – 60 lat	23	28	26	5	5	6
powyżej 60 lat	11	10	13	2	4	4
Łącznie	153	151	134	35	31	54

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

Tabela: Ilość czytelników wg kategorii społecznej.

Kategoria społeczna	Biblioteka Publiczna Gminy Wizna			Filia Biblioteczna w Bronowie		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
pozostali	67	65	55	10	12	17
pracujący	49	57	55	12	8	17
Uczący się	37	29	24	13	11	20

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

Tabela: Wypożyczenia księgozbioru.

Rodzaj literatury	Biblioteka Publiczna Gminy Wizna			Filia Biblioteczna w Bronowie		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Literatura piękna dla dorosłych	790	879	1067	77	77	304
Literatura piękna dla dzieci	798	583	683	235	158	429
Literatura niebeletrystyczna	105	64	67	23	11	139

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

Tabela: Wypożyczenia i odwiedziny w bibliotece.

Nazwa	Biblioteka Publiczna Gminy Wizna		Filia Biblioteczna w Bronowie	
	2024	2025	2024	2025
Wypożyczenia księgozbioru	1526	1817	246	872

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Gminy Wizna.

W 2025 roku Biblioteka Publiczna Gminy Wizna oraz filia w Bronowie realizowały następujące wydarzenia:

1. Międzynarodowy Dzień Puzzli – 29.01.2025 ; ilość osób : 21
2. Seniorzy Dzieciom – 31.01.2025 ; ilość osób : 27
3. Bajkowy poniedziałek – 03.02.2025 – ilość osób : 15
4. Podróże z książką – 04.02.2025 – ilość osób 17
5. Pokoleniowe gotowanie – 05.02.2025; ilość osób -30
6. Wycieczka do kina – 06.02.2025; ilość osób – 43
7. Piątek z planszówkami – 07.02.2025; ilość osób – 21
8. Noc Świętojańska
9. Obchody Obrony Odcinka Wizna
10. Jarmark Bożonarodzeniowy
11. Wigilia dla samotnych
12. Imprezy promujące bibliotekę.

Analiza danych za lata 2023–2025 wskazuje, że Biblioteka Publiczna Gminy Wizna oraz Filia w Bronowie funkcjonują stabilnie, realizując swoje zadania w zakresie gromadzenia zbiorów, upowszechniania czytelnictwa oraz integracji społeczności lokalnej.

W bibliotece głównej księgozbiór utrzymuje się na stałym poziomie, przy jednoczesnym systematycznym wzroście nakładów finansowych na zakup nowości wydawniczych. Mimo niewielkiego spadku liczby zarejestrowanych czytelników, w 2025 roku odnotowano wyraźny wzrost liczby wypożyczeń, szczególnie literatury pięknej dla dorosłych. Świadczy to o rosnącej aktywności stałych użytkowników i efektywnym dostosowywaniu oferty do ich potrzeb.

Struktura wiekowa czytelników pokazuje potrzebę dalszego wzmacniania działań skierowanych do młodzieży w wieku 13–19 lat, gdzie zauważalny jest spadek aktywności, przy jednoczesnym utrzymaniu stabilnego zainteresowania wśród osób dorosłych i seniorów. Bogata oferta wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych realizowanych w 2025 roku potwierdza, że biblioteka pełni funkcję lokalnego centrum kultury, wspierając integrację społeczną oraz rozwój czytelnictwa w gminie.

5. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

5.1 Uzależnienie.

Uzależnienie od alkoholu (alkoholizm), jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Nadużywanie alkoholu powoduje konsekwencje natury zdrowotnej i społecznej. W wielu rodzinach występuje zjawisko dziedziczenia alkoholizmu. Z problemem alkoholowym w rodzinach często wiążą się schorzenia psychosomatyczne, zaburzenia emocjonalne, przemoc i ubóstwo. Nadużywanie alkoholu poważnie zmniejsza szanse na osiągnięcie kariery zawodowej oraz prowadzi do bezrobocia jednostki. Dzieci osób uzależnionych dotkliwie odczuwają sytuację swoich rodzin, atmosferę ciągłego lęku i napięcia, co niewątpliwie i negatywnie wpływa na ich rozwój psychofizyczny.

Zespół uzależnień od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osób. Polega on na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych a jest stwierdzony wówczas, gdy występują co najmniej trzy z poniższych objawów:

1. Codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadowalającego funkcjonowania organizmu,
2. Regularne, ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu,
3. Ciągi picia występujące razem z okresami trzeźwości,
4. Objawy abstynencji,
5. Zmiana tolerancji na alkohol,
6. Utrata kontroli nad piciem,
7. Zaburzenia pamięci i świadomości,
8. Nawroty picia po okresach abstynencji.

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i palenie papierosów, to zauważalne zjawiska. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego.

Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość – w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

5.2 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiźnie.

Sprawami profilaktyki w Gminie zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiźnie, która działa przy Urzędzie Gminy na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości, realizując zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi. Komisja inicjuje interwencje, wspiera osoby uzależnione i ich rodziny, a także podejmuje kroki zmierzające do sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego.

Kluczowe informacje:

- **Działania:** Komisja zajmuje się motywowaniem osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia oraz prowadzi i inicjuje działania profilaktyczne oraz wspiera lokalne inicjatywy, np. festyny rodzinne promujące trzeźwość.
- **Procedura:** Wniosek o skierowanie na leczenie odwykowe może złożyć dowolna osoba (np. członek rodziny, sąsiad) lub instytucja (np. pomoc społeczna, policja), której nie jest obojętny los osoby nadużywającej alkoholu.

- **Kontakt:** Komisja ściśle współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wiźnie, Policją oraz placówkami oświatowymi.
- **Skład:** Komisja składa się z osób przeszkolonych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, powoływanych przez Wójta.

Zadania ujęte do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ukierunkowane są na poprawę stanu zdrowia rodziny, przede wszystkim poprzez kreowanie pozytywnego wizerunku rodziny, edukację rodziców oraz szeroko rozumianą ochronę dzieci, młodzieży i rodzin przed zagrożeniami zewnętrznymi, przemocą i narkomanią.

Większość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie jest uzależniona od wpływów ze zwolnień na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2024 roku odbyła 10 posiedzeń, podczas których rozpatrzono 16 spraw dotyczących osób nadużywających alkoholu. Do komisji wpłynęło 10 wniosków o podjęcie działań w związku z nadużywaniem alkoholu przez wskazane osoby. Wnioski zostały skierowane przez Policję oraz członków rodzin osób uzależnionych. W 2025 roku komisja również odbyła 10 posiedzeń, podczas których rozpatrzono 12 spraw dotyczących osób nadużywających alkoholu. W tym okresie do komisji wpłynęło 11 wniosków o podjęcie działań w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu.

W związku z wpływającymi wnioskami osoby wskazane w dokumentach były zapraszane na posiedzenia komisji. Podczas spotkań przeprowadzano rozmowy motywujące, których celem było zachęcenie do podjęcia leczenia w placówkach leczenia uzależnień. W analizowanym okresie nie podjęto jednak dalszych działań zmierzających do zobowiązania tych osób do podjęcia leczenia odwykowego.

W latach 2024–2025 na terenie gminy funkcjonował punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin. Punkt został utworzony na bazie wcześniej działającego punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych.

W dniu 29 stycznia 2024 roku zawarto umowę ze specjalistą psychoterapii uzależnień na prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego. Punkt funkcjonuje cyklicznie – w pierwszy czwartek każdego miesiąca w godzinach 15.00–17.00 oraz w trzeci wtorek każdego miesiąca w godzinach 16.00–17.00.

W ramach działalności punktu udzielono porad osobom z problemem alkoholowym oraz ich rodzinom:

- w 2024 roku – 41 porad,
- w 2025 roku – 10 porad.

Osoby korzystające z punktu konsultacyjno-informacyjnego mogą uzyskać wsparcie w zakresie informacji dotyczących możliwości podjęcia leczenia odwykowego, sposobów motywowania osób uzależnionych do podjęcia terapii oraz procedur związanych z zobowiązaniem do leczenia odwykowego.

Działalność komisji oraz punktu konsultacyjno-informacyjnego stanowi ważny element realizacji działań profilaktycznych oraz wspierających osoby z problemem uzależnienia od alkoholu i ich rodziny na terenie gminy.

IV. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

1. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Analiza problemów społecznych stanowi kluczowy element planowania strategicznego w obszarze polityki społecznej. Jej celem jest identyfikacja najważniejszych trudności występujących w społeczności lokalnej, określenie ich skali oraz wskazanie grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyniki analizy stanowią podstawę do planowania działań, programów oraz projektów mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców.

Problemy społeczne mają charakter wielowymiarowy i wynikają z wielu czynników, takich jak sytuacja ekonomiczna, zmiany demograficzne, poziom wykształcenia, dostęp do usług publicznych czy sytuacja na rynku pracy.

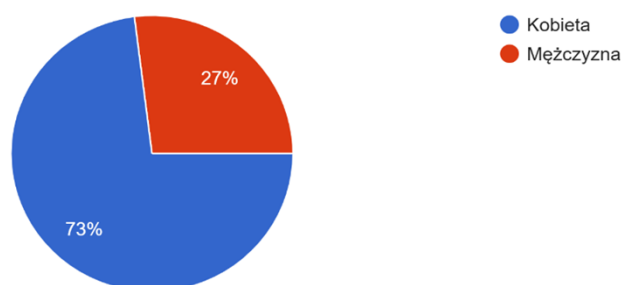
Celem przeprowadzonych badań było poznanie opinii mieszkańców Gminy Wizna na temat wybranych zagadnień społecznych. Badanie miało charakter ankietowy w którym wzięło udział 100 osób z terenu Gminy Wizna. Badanie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety zawierającego zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, co umożliwiło uzyskanie zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych. Respondenci reprezentowali zróżnicowane grupy społeczne pod względem wieku, płci, poziomu wykształcenia oraz sytuacji zawodowej, co pozwoliło na uzyskanie bardziej kompleksowego obrazu lokalnych problemów społecznych.

Wykres 1. Płeć.

Płeć

100 odpowiedzi

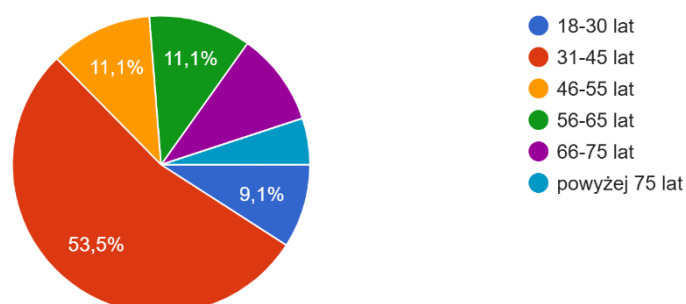

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres 2. Wiek.

Wiek

99 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

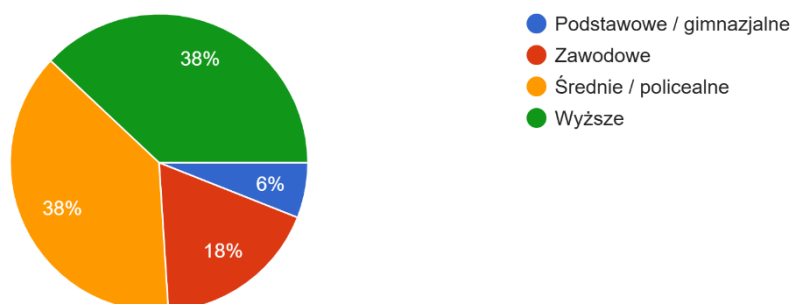
Odpowiedzi udzieliło 27 **mężczyzn** oraz 73 **kobiet** (jedna osoba nie podała wieku), w wieku od 18 – 30 roku życia - 9 osób, od 31 - 45 roku życia – 54 osoby, od 46 – 55 roku życia – 11 osób, od 56-65 roku życia – 11 osób, od 66 -75 roku życia -11osób oraz powyżej 75 roku życia – 3 osoby. Dane przedstawia Wykres nr 1. oraz Wykres nr 2.

Wykres 3. Wykształcenie.

Wykształcenie

100 odpowiedzi

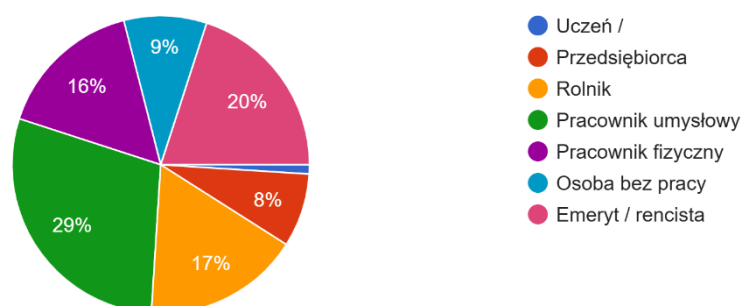
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wśród osób biorących udział w badaniu największą grupę stanowili respondenci z **wykształceniem wyższym i wykształceniem średnim/policealnym** którzy stanowili **38%** oraz osoby z **wykształceniem zawodowym 18 %**, natomiast najmniej liczną grupą byli respondenci z **wykształceniem podstawowym 6%**.

Wykres nr 4. Sytuacja zawodowa.

Sytuacja zawodowa

100 odpowiedzi

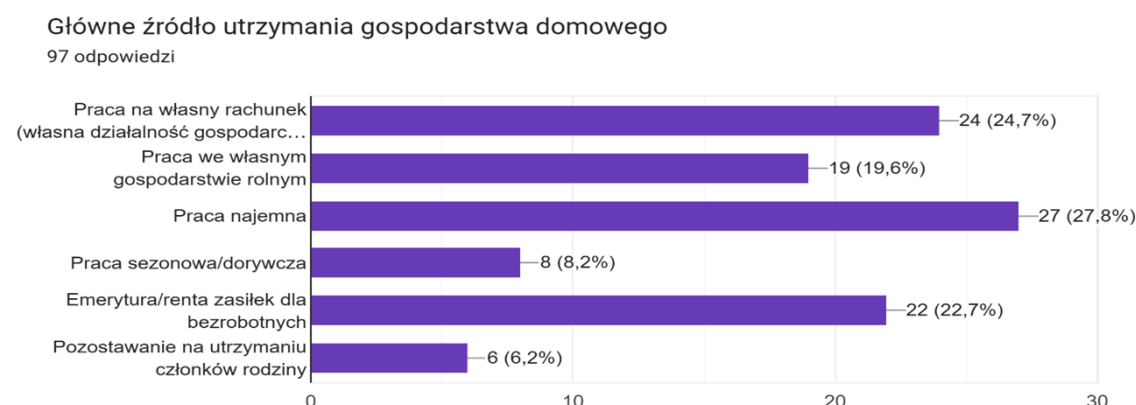

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Analiza danych dotyczących sytuacji zawodowej ankietowanych pozwala lepiej zrozumieć strukturę społeczno-ekonomiczną mieszkańców Gminy Wizna. Wśród uczestników badania największą grupę stanowili **pracownicy umysłowi 29%** oraz **emeryci i renciści 20%** co może świadczyć o starzejącej się strukturze demograficznej gminy. **17 %** stanowili **rolnicy**, **16%** **pracownicy fizyczni** oraz **9%** **osoby bez pracy**. Znaczący odsetek respondentów to również **przedsiębiorcy 8 %** oraz **uczniowie 2 %**.

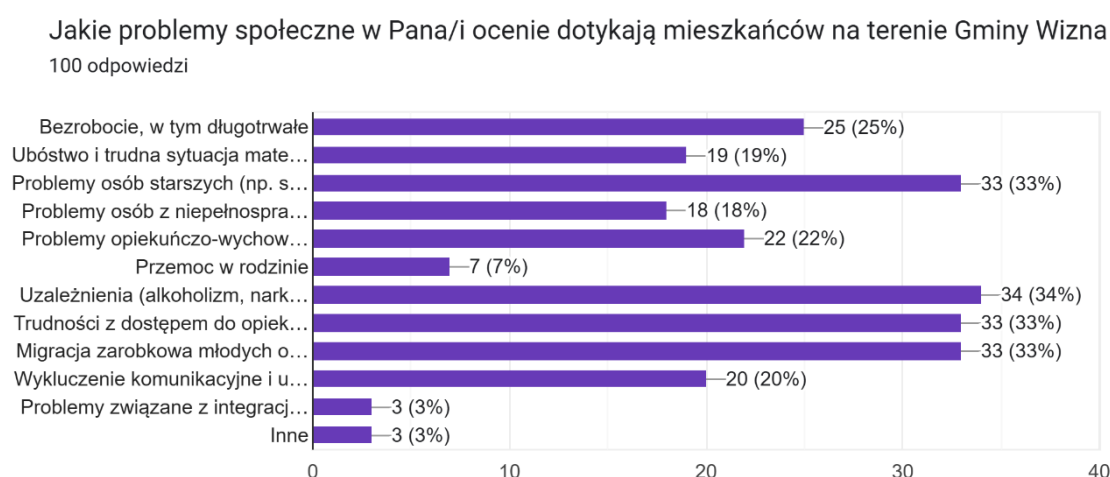
Wykres nr 5. Główne źródło utrzymania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Dane dotyczące analizy głównego źródła utrzymania gospodarstw domowych na terenie Gminy Wizna wykazały, iż dla **27,8%** gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania są **dochody z pracy najemnej**, **24,7%** to praca na własny rachunek, **22,7%** to **dochód uzyskany z otrzymanej emerytury / renty lub zasiłku dla bezrobotnych**. Praca we własnym gospodarstwie rolnym to **19,6%**, z prac sezonowych i dorywczych utrzymuje się **8,2%** ankietowanych natomiast **6,2%** deklaruje, że **pozostaje na utrzymaniu rodziny**.

Wykres 6. Problemy społeczne mieszkańców Gminy Wizna.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Wizna miało na celu identyfikację najważniejszych problemów społecznych występujących na jej terenie. W badaniu można było wskazać więcej niż jeden problem.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że mieszkańcy najczęściej wskazywali na problem **uzależnień (alkoholizm, narkomania) – 34%** odpowiedzi. Wysoki odsetek wskazań może świadczyć o dostrzeganej przez społeczność lokalną skali tego zjawiska oraz jego negatywnym wpływie na funkcjonowanie rodzin i całej społeczności.

Kolejnymi istotnymi problemami, które uzyskały wysoki poziom wskazań **po 33%**, są **problemy osób starszych, trudności z dostępem do opieki zdrowotnej oraz usług opiekuńczych**, a także **migracja zarobkowa młodych osób**. Wyniki te mogą wskazywać na postępujące starzenie się społeczeństwa oraz odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich lub za granicę w poszukiwaniu pracy.

Istotnym problemem wskazywanym przez respondentów jest również **bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwale**, które zostało wskazane przez **25%** ankietowanych. Bezrobocie często wiąże się z pogorszeniem sytuacji materialnej rodzin oraz zwiększonym ryzykiem wykluczenia społecznego.

Znaczącą liczbę wskazań uzyskały także **problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach 22%** oraz **wykluczenie komunikacyjne i infrastrukturalne 20%**, co może świadczyć o trudnościach w dostępie do usług publicznych, edukacji czy rynku pracy.

W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na **ubóstwo i trudną sytuację materialną 19%** oraz **problemy osób z niepełnosprawnościami 18%**. Stosunkowo rzadziej wskazywanym problemem była **przemoc w rodzinie 7%**, jednak mimo niższego poziomu wskazań zjawisko to wymaga stałego monitorowania oraz podejmowania działań profilaktycznych

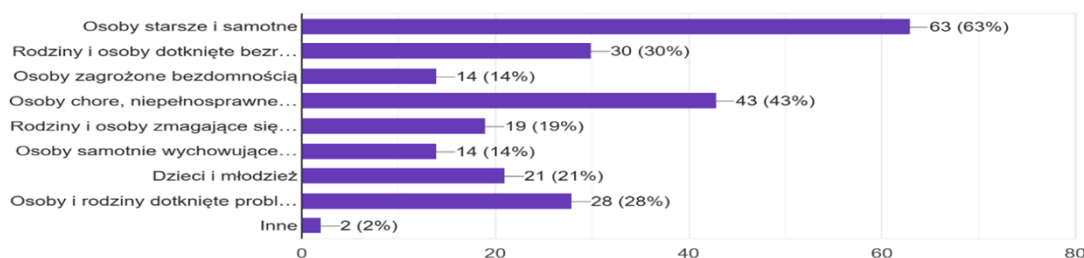
i interwencyjnych. Najrzadziej wskazywano **problemy związane z integracją społeczną oraz inne problemy po 3%**.

Wykres nr 7. Rodziny najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym.

Jakie osoby/rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Wizna są najbardziej Pana/i zdaniem zagrożone wykluczeniem społecznym?

100 odpowiedzi

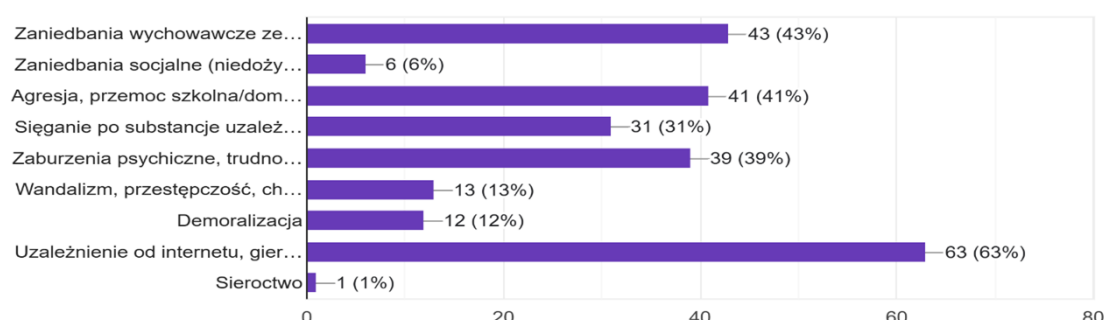
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 7. przedstawia opinie respondentów na temat grup rodzin, które ich zdaniem są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne. Wykluczenie to może wynikać z różnych czynników, takich jak trudna sytuacja materialna, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienia, brak dostępu do usług publicznych czy ograniczone wsparcie instytucjonalne. Respondenci wskazywali, że najbardziej zagrożeni wykluczeniem społecznym są: **osoby starsze i samotne 63 %**, **osoby chore, niepełnosprawne i ich rodziny 43 %**, **rodziny i osoby dotknięte bezrobociem lub ubóstwem 30 %**, **osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie 28 %**, **dzieci i młodzież 21 %**, **rodziny i osoby zmagające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi 19%**, **osoby samotnie wychowujące dzieci i osoby zagrożone bezdomnością 14%** oraz **inne zagrożenia 2 %**. Analiza tych odpowiedzi pozwala zidentyfikować grupy wymagające szczególnej uwagi ze strony samorządu oraz instytucji pomocowych, a także może stanowić podstawę do planowania działań wspierających integrację społeczną i przeciwdziałanie marginalizacji.

Wykres nr 8. Negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży występujące najczęściej na terenie Gminy Wizna.

Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

100 odpowiedzi

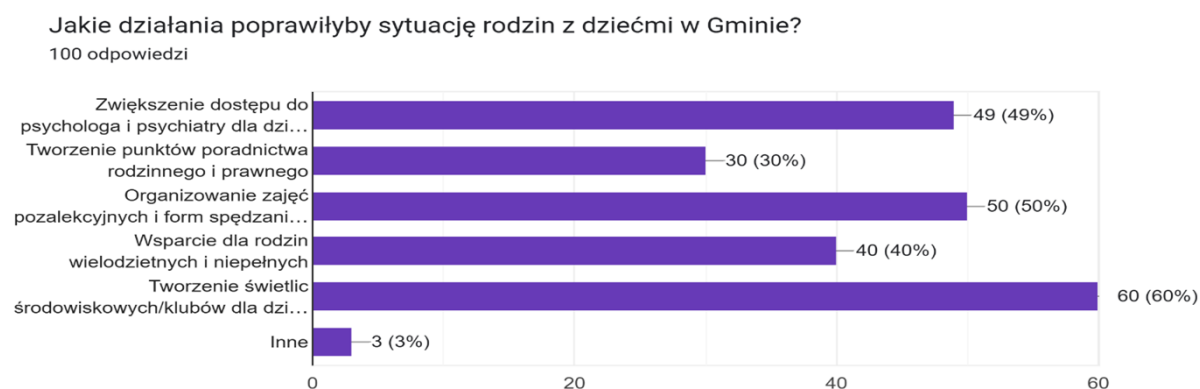

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 8. przedstawia opinie osób dotyczącą negatywnych zjawisk, które odnoszą się do dzieci i młodzieży i występują najczęściej na terenie Gminy Wizna. **63%** respondentów uważa, że negatywnym zjawiskiem jest **uzależnienie od Internetu, gier komputerowych i telefonu**, **43%** badanych, że **zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze ze strony opiekunów/rodziców i brak wsparcia**. **Agresja, przemoc szkolna /domowa, presja rówieśnicza to 41%**, **zaburzenia psychiczne, trudności emocjonalne 39%**, **sięganie po substancje uzależniające 31%**, **wandalizm, przestępczość, chuligaństwo 13%**, **demoralizacja 12%**, **zaniedbania socjalne 6%** oraz **sieroctwo 1%**.

Wykres 9. Działania, mające wpływ na poprawę sytuacji rodzin z dziećmi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

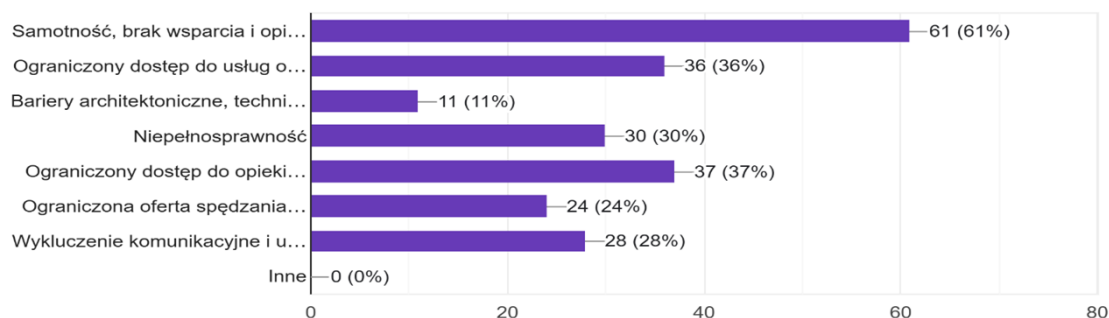
Wykres 9. ukazuje, jakie działania według mieszkańców poprawiłyby sytuację rodzin z dziećmi na terenie Gminy Wizna. **60%** zaznaczyło, że **utworzenie świetlic środowiskowych / klubów dla dzieci i młodzieży** pozwoliłoby na stworzenie miejsc gdzie młodzież mogłaby się spotykać w czasie wolnym, również **50%** ankietowanych uważa że **organizowanie zajęć pozalekcyjnych i innych form spędzania czasu wolnego** będzie miało pozytywny wpływ na rozwój dzieci, **49%** zaopiniowało za zwiększeniem **dostępu do psychologa i psychiatry dla dzieci i młodzieży**, **wsparcie dla rodzin wielodzietnych i niepełnych to 40%**, **30%** odpowiedziało się za **utworzeniem poradnictwa rodzinnego i prawnego** natomiast **3%** podało **inne działanie**.

Wykres 10. Problemy społeczne dotyczące osób starszych zamieszkujących na terenie Gminy Wizna.

Jakie problemy społeczne Pana/i zdaniem dotyczą najczęściej osób starszych, zamieszkujących na terenie Gminy Wizna?

100 odpowiedzi

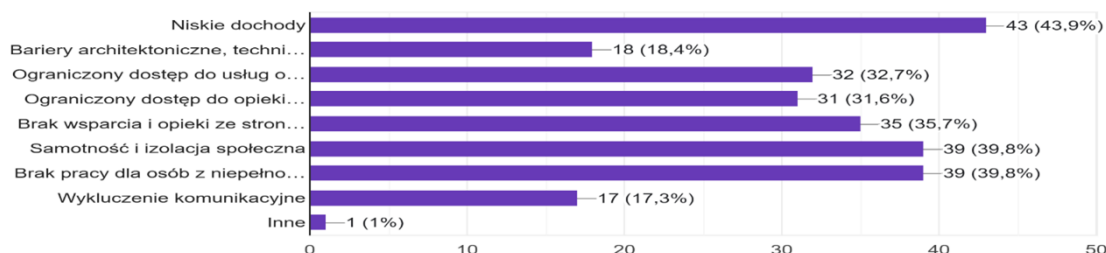
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres 10. ukazuje, jakie problemy społeczne występujące na terenie Gminy Wizna, które dotyczą najczęściej osób starszych. Najważniejszym problemem wskazanym przez respondentów jest **samotność, brak wsparcia i opieki ze strony rodziny 61%**, **ograniczony dostęp do opieki medycznej/poradni specjalistycznej 37%**, **ograniczony dostęp do usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych 36 %**, **niepelnosprawność 30%**, **wykluczenie komunikacyjne i utrudniony dojazd do usług na terenach wiejskich 28 %**, **ograniczona oferta spędzania czasu wolnego 24 %** oraz **bariery architektoniczne, techniczne 11%**. Podsumowując, głównymi problemami osób starszych w Gminie Wizna są samotność i brak wsparcia ze strony rodziny, a także ograniczony dostęp do opieki medycznej i usług opiekuńczych. Istotne są również trudności komunikacyjne, niepelnosprawność oraz niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego.

Wykres 11. Problemy społeczne dotyczące osób z niepełnosprawnościami zamieszkującymi na terenie Gminy Wizna.

Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się Pana/i zdaniem osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące na terenie Gminy Wizna?
98 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Wizna przedstawione na wykresie 11. dotyczą osób z niepełnosprawnościami. Według ankietowanych najczęściej wskazywanym problemem są **niskie dochody**, które zaznaczyły 43 osoby **43,9%**. Kolejnymi istotnymi trudnościami są **samotność i izolacja społeczna** oraz **brak pracy dla osób z niepełnosprawnościami** – oba problemy wskazało 39 respondentów **po 39,8%**. Wysoki odsetek odpowiedzi dotyczył również **braku wsparcia i opieki ze strony rodziny lub instytucji**, co wskazało 35 osób **35,7%**. Badani zwracali także uwagę na **ograniczony dostęp do usług opiekuńczych** 32 osoby – **32,7%** oraz **ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej lub rehabilitacyjnej** 31 osób – **31,6%**. Mniejsza liczba ankietowanych wskazała na **bariery architektoniczne i techniczne** 18 osób – **18,4%** oraz **wykluczenie komunikacyjne** 17 osób – **17,3%**. Odpowiedź „inne” pojawiła się sporadycznie – wskazała ją 1 osoba **1%**.

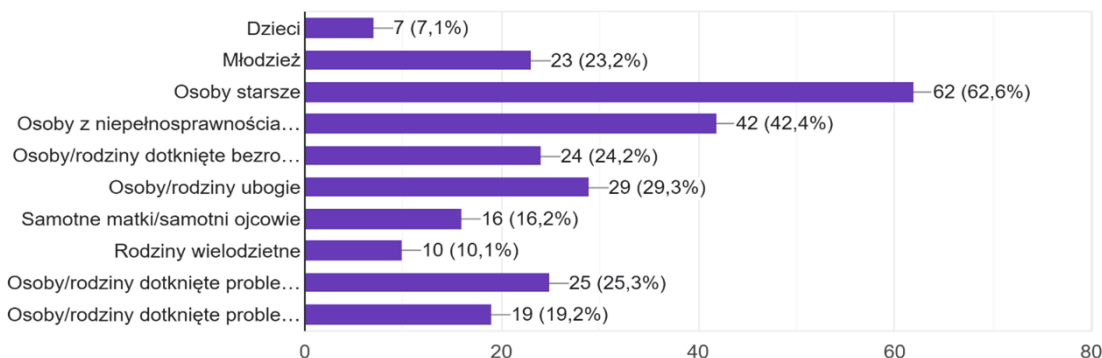
Uzyskane wyniki wskazują, że problemy osób z niepełnosprawnościami w gminie mają przede wszystkim **charakter ekonomiczny, społeczny i związany z dostępem do rynku pracy oraz usług wsparcia**. Dane te mogą stanowić istotną podstawę do planowania działań strategicznych ukierunkowanych na poprawę sytuacji tej grupy mieszkańców, w szczególności w zakresie wsparcia dochodowego, aktywizacji zawodowej, przeciwdziałania izolacji społecznej oraz rozwoju usług opiekuńczych i wsparcia społecznego.

Wykres 12. Grupy społeczne, którym najtrudniej funkcjonuje się w Gminie Wizna.

Jakim osobom i grupom społecznym, w Pana / Pani ocenie, najtrudniej funkcjonuje się w Gminie?

99 odpowiedzi

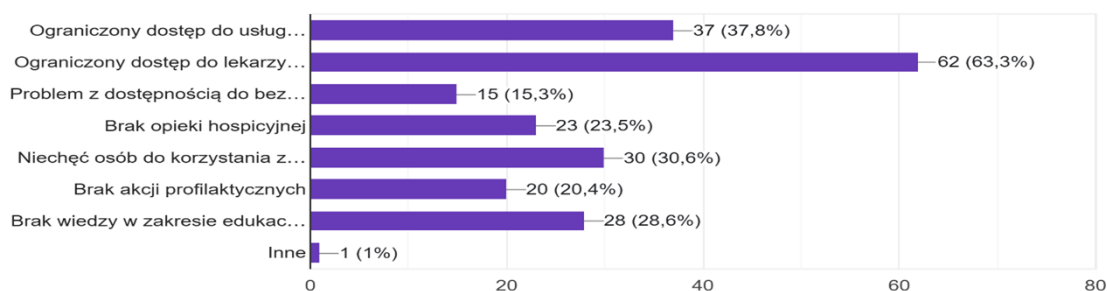
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 12. ukazuje jakim osobom i grupom społecznym najtrudniej funkcjonuje się w Gminie Wizna. **62,6%** ankietowanych uważa, że najtrudniej mają **osoby starsze**, **42,4%** **osoby z niepełnosprawnościami, chorujące, w tym z zaburzeniami psychicznymi**, **29,3%** **osoby/rodziny ubogie**, **25,3%** **osoby/rodziny dotknięte problemem uzależnienia**, **24,2%** **osoby/rodziny dotknięte bezrobociem**, **23,2%** **młodzież**. Według respondentów również problemy z funkcjonowaniem mają **osoby/rodziny dotknięte problemem przemocy domowej 19,2%**, **samotne matki i samotni ojcowie 16,2%**, **rodziny wielodzietne 10,1%** oraz **dzieci 7,1%**. Wyniki wskazują, że szczególnego wsparcia w Gminie Wizna wymagają przede wszystkim osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.

Wykres 13. Problemy występujące na terenie Gminy Wizna w obszarze opieki zdrowotnej.

Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej występują Pana/i zdaniem na terenie Gminy Wizna?

98 odpowiedzi

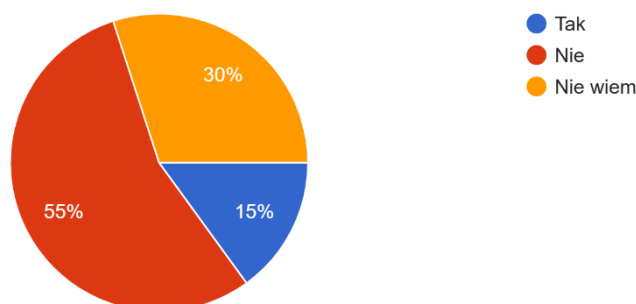
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 13. ukazuje, jakie problemy występują na terenie Gminy Wizna w obszarze opieki zdrowotnej. Największy problem stanowi **ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów/ długi okres czekania na wizyty u specjalistów 63,3%, ograniczony dostęp do usług medycznych 37,8%, niechęć osób do korzystania z badań profilaktycznych 30,6%, brak wiedzy w zakresie edukacji zdrowotnej 28,6%, brak opieki hospicyjnej 23,5%, problem z dostępnością do bezpłatnych wizyt domowych lekarza/pielęgniarki 15,3%, brak akcji profilaktycznych 20,4%,**

Podsumowując, głównym problemem w obszarze opieki zdrowotnej w Gminie jest ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz długi czas oczekiwania na wizyty. Istotne trudności dotyczą także dostępu do usług medycznych, niskiej aktywności w zakresie badań profilaktycznych oraz niewystarczającej edukacji zdrowotnej mieszkańców.

Wykres 14. Występowanie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wizna.

Czy w Pani/Pana otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej?
100 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 14. prezentuje dane dotyczące występowania zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wizna. **55 %** badanych uważa, że **zjawisko przemocy nie występuje** na terenie Gminy, **15% -** uważa, że **występuje**, a **30 %** respondentów **nie wie** czy zjawisko przemocy domowej występuje na terenie Gminy Wizna.

Wyniki badania wskazują, że większość mieszkańców nie dostrzega zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wizna, jednak znaczna część respondentów nie ma wiedzy na ten temat. Może to wskazywać na potrzebę dalszych działań

informacyjnych

i profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Wykres 15. Działania podejmowane na rzecz osób doznających przemoc domową.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 15. przedstawia działania, które powinny być podejmowane na rzecz osób doznających przemoc domową. Najważniejszym działaniem wskazanym przez respondentów jest izolowanie sprawców przemocy **65%**, udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej **59%**, kompleksowa pomoc ze strony instytucji **42%**, uczestnictwo w grupach wsparcia oraz terapiach **36%**, akcje informacyjne i kampanie społeczne **24%** inne **4%**.

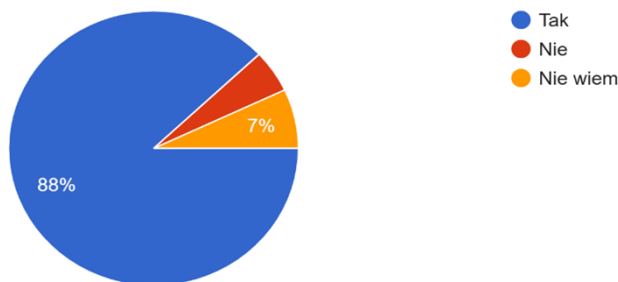
Wyniki badania wskazują, że w opinii mieszkańców najważniejsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej powinny obejmować izolowanie sprawców przemocy, zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej oraz kompleksowe wsparcie ze strony instytucji.

Wykres 16. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wizna.

Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie Gminy Wizna?

100 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

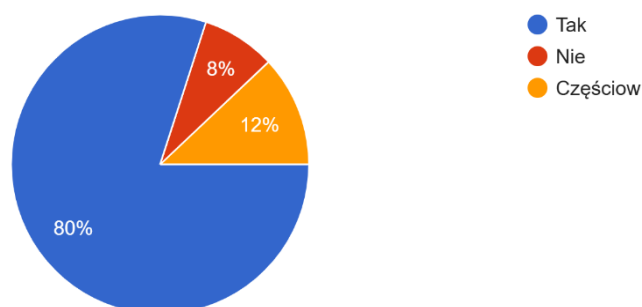
Wykres nr 16. przedstawia dane dotyczące poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wizna. **88 % ankietowanych czuje się bezpiecznie**, 7% zaznaczyło odpowiedź „nie wiem” a 5% zaznaczyło odpowiedź „nie”.

Wyniki badania pokazują, że zdecydowana większość mieszkańców Gminy Wizna czuje się bezpiecznie, co wskazuje na wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa w gminie.

Wykres 17. Wiedza mieszkańców w zakresie pomocy społecznej na terenie Gminy.

Czy wiesz, gdzie można się zgłosić, by uzyskać pomoc społeczną w Gminie Wizna?

100 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

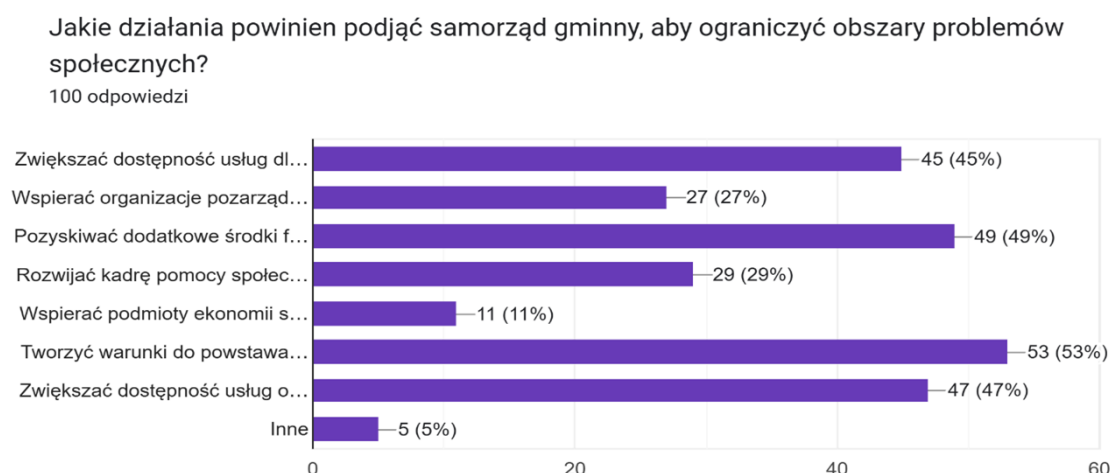
Analiza danych przedstawionych na wykresie 17. dotyczących wiedzy mieszkańców Gminy Wizna w zakresie, gdzie można się zgłosić, aby uzyskać pomoc społeczną wskazuje, że zdecydowana większość respondentów, bo aż **80% wie, gdzie szukać pomocy i wsparcia**.

12% częściowo nie wie do jakiej instytucji ma się zgłosić, aby otrzymać kompleksowe wsparcie natomiast **8% nie wie**, gdzie się zgłosić.

Większość mieszkańców Gminy Wizna wie, gdzie szukać pomocy społecznej, co świadczy o dobrej świadomości i dostępności informacji. Niewielka grupa nadal potrzebuje dodatkowego wsparcia informacyjnego, dlatego warto kontynuować działania edukacyjne i ułatwiać dostęp do instytucji oferujących kompleksową pomoc.

Wykres 18. Rekomendowane działania samorządu w zakresie ograniczania problemów społecznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Wykres nr 18. przedstawia rekomendowane działania samorządu w zakresie ograniczenia problemów społecznych. Najważniejszym działaniem według badanych jest **tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy 53%**, **pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na realizację zadań 49%**, **zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i asystenckich dla osób potrzebujących wsparcia 47%**, **zwiększenie dostępności usług dla mieszkańców 45%**, **rozwijanie kadry pomocy społecznej 29%**, **wspieranie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób**

wymagających pomocy i wsparcia 27%, wspieranie podmiotów ekonomii społecznej 11% oraz inne działania 5%.

Podsumowując, mieszkańcy jako najważniejsze działania ograniczające problemy społeczne wskazują tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy, pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych oraz zwiększanie dostępności usług publicznych i społecznych. Mniejsze znaczenie przypisują wzmacnianiu kadry pomocy społecznej, współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz rozwojowi ekonomii społecznej.

V. CELE STRATEGICZNE PROGNOZOWANYCH ZMIAN ORAZ KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ.

Opierając się na analizie problemów społecznych dokonano sformułowania strategicznych celów polityki społecznej które pozwolą zaplanować rozwój społeczny, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Wnioski z opisanych obszarów oraz potrzeby zgłoszone w diagnozie społecznej i konsultacjach poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano cztery najważniejsze obszary potrzeb, których usługi powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy do 2034 roku.

CEL STRATEGICZNY I: OGRANICZENIE WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO I ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, SAMOTNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL STRATEGICZNY II: WSPARCIE RODZIN I OCHRONA DZIECI

CEL STRATEGICZNY III: WALKA Z UZALEŻNIENIEM

CEL STRATEGICZNY IV: PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE BEZROBOCIA

CEL STRATEGICZNY 1. OGRANICZENIE WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO I ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, SAMOTNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Cele szczegółowe

1.1	Rozszerzenie i dostosowanie oferty usług społecznych dla mieszkańców Gminy Wizna
1.2	Zwiększenie dostępności wsparcia dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych.
1.3	Podnoszenie, jakości i efektywności funkcjonowania instytucji pomocy i integracji społecznej.

Kierunki działań:

1.	Rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania.
----	---

2.	Organizowanie poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego.
3.	Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej, w tym specjalistów.
4.	Rozwój miejsc aktywnego wspierania seniorów i integracji międzypokoleniowej.
5.	Profilaktyka w obszarach społecznych i zdrowotnych.
6.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników (szkolenia, superwizje)

CEL STRATEGICZNY 2. WSPARCIE RODZIN I OCHRONA DZIECI.

Cele szczegółowe

2.1	Rozwój systemu wsparcia rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
2.2	Zapobieganie przemocy w rodzinie i zaniedbaniom wobec dzieci i młodzieży.
2.3	Tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju i edukacji dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

1.	Udzielanie wsparcia rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
2.	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i organizacja świetlic środowiskowych.
3.	Wzmacnianie działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4.	Rozwój współpracy z instytucjami i organizacjami w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
5.	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne. Grupy wsparcia dla rodziców, dzieci i młodzieży.

CEL STRATEGICZNY 3. WALKA Z UZALEŻNIENIEM.

Cele szczegółowe

3.1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.
3.2	Wsparcie dla rodzin z uzależnieniem.

Kierunki działań:

1.	Praca socjalna z osobami uzależnionymi. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu i środków odurzających.
2.	Podejmowanie działań w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
3.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.

CEL STRATEGICZNY 4. PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE BEZROBOCIA.

Cele szczegółowe

4.1	Współpraca między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.
4.2	Wspieranie osób i rodzin zagrożonych bezrobociem.
4.3	Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

Kierunki działań:

1.	Prowadzenie działań służących mobilizowaniu bezrobotnych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się.
2.	Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
3.	Prowadzenie działań służących przekwalifikowaniu osób długoterminowo bezrobotnych, podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności osób bezrobotnych
4.	Współpraca z pracodawcami w zakresie tworzenia miejsc pracy oraz organizacji staży i praktyk.

VI. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII, JEJ RAMY FINANSOWE ORAZ WSKAŹNIKI REALIZACJI.

Planowanie strategiczne należy rozumieć jako świadomy, systematyczny oraz ukierunkowany na przyszłość proces przygotowywania i podejmowania decyzji dotyczących rozwoju Gminy. Proces ten opiera się na diagnozie aktualnej sytuacji oraz identyfikacji kluczowych potrzeb i wyzwań rozwojowych.

Przyjęte kierunki działań zostały sformułowane w postaci czterech równorzędnych celów strategicznych rozwoju Gminy Wizna, które wyznaczają główne obszary interwencji oraz stanowią podstawę do planowania i realizacji działań w perspektywie obowiązywania Strategii.

Realizacja Strategii będzie odbywać się poprzez wdrażanie określonych celów szczegółowych i działań, przy wykorzystaniu dostępnych środków finansowych pochodzących z budżetu gminy, funduszy zewnętrznych, w tym środków krajowych i unijnych, a także innych dostępnych źródeł finansowania.

Stopień realizacji założeń Strategii będzie monitorowany przy wykorzystaniu określonych wskaźników, umożliwiających ocenę postępów oraz efektywności podejmowanych działań.

Poniższa tabela przedstawia strukturę celów strategicznych oraz odpowiadających im kierunków działań.

L.p.	Kierunki Działania	Realizatorzy	Źródło finansowania	Wskaźnik realizacji
Cel strategiczny 1. <i>Ograniczenie wykluczenia społecznego i rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych</i>				
1.1	Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, organizacje pozarządowe realizujące usługi, PCPR w Łomży	Budżet Gminy, środki własne Ośrodka Pomocy Społecznej, fundusze UE (EFS+).	Liczba seniorów objętych usługami społecznymi świadczonymi w środowisku Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w środowisku (np. punkty dziennego pobytu, świetlice środowiskowe, kluby

				seniora). Liczba godzin usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania seniora (usługi sąsiedzkie).
1.2	Organizowanie poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, zleceniobiorcy (psycholog, prawnik), szkoły podstawowe z terenu Gminy Wizna, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy, środki własne Ośrodka Pomocy Społecznej, fundusze UE, programy rządowe.	Liczba utworzonych punktów konsultacyjnych w gminie. Liczba mieszkańców korzystających z porad specjalistycznych rocznie.
1.3	Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej, w tym specjalistów.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy Wizna, fundusze UE, programy rządowe, granty.	Liczba osób korzystających rocznie z usług opieki zdrowotnej w tym specjalistów.
1.4	Rozwój miejsc aktywnego wspierania seniorów i integracji międzypokoleniowej.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Biblioteka Publiczna Gminy Wizna, szkoły z terenu gminy Wizna, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy Wizna, środki EFS+, środki UE, programy rządowe.	Liczba miejsc aktywnego wsparcia dla seniorów. Liczba uczestników regularnie korzystających z Klubu Senior +. Liczba wydarzeń międzypokoleniowych.
1.5	Profilaktyka w obszarach społecznych i zdrowia.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w	Budżet Gminy Wizna, środki UE, środki EFS+,	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych (społecznych,

		Wiźnie, zleceniobiorcy (psycholog, prawnik), szkoły podstawowe z terenu Gminy Wizna, Ośrodek Zdrowia, Biblioteka Publiczna Gminy Wizna	programy rządowe, środki własne organizacji pozarządowych programy oświatowe.	zdrogotnych). Liczba mieszkańców objętych działaniami profilaktycznymi. Liczba warsztatów/spotkań edukacyjnych w obszarze zdrowia i profilaktyki społecznej. Liczba kampanii informacyjnych (plakaty, media lokalne, Internet).
1.6	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników (szkolenia, superwizje)	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie.	Budżet Gminy Wizna, , środki własne OPS, środki UE, EFS	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracowników.
Cel strategiczny 2. Wsparcie rodzin i ochrona dzieci				
2.1	Udzielanie wsparcia rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Urząd Gminy Wizna, Biblioteka Publiczna Gminy Wizna, szkoły z terenu gminy Wizna, organizacje lokalne i parafialne, PCPR w Łomży, Sąd Rejonowy w Łomży, Kuratorzy Sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Zakłady	Budżet Gminy, środki własne OPS, środki UE, środki EFS, programy ministerialne, programy powiatowe i wojewódzkie.	Liczba rodzin objętych wsparciem w skali roku. Liczba osób indywidualnych korzystających ze wsparcia (psychologicznego, materialnego). Liczba działań/projektów/procedur pomocowych uruchomionych w gminie. Liczba interwencji kryzysowych.

		Podstawowej Opieki Zdrowotnej.		
2.2	Rozszerzenie ofert zajęć pozalekcyjnych i organizacja świetlic środowiskowych.	Urząd Gminy Wizna, szkoły z terenu Gminy Wizna (nauczyciele, pedagodzy), Biblioteka Publiczna Gminy Wizna, OSP z terenu gminy Wizna i sołectwa, PCPR w Łomży.	Budżet Gminy Wizna, programy ministerialne, środki UE, środki EFS+.	Liczba zajęć pozalekcyjnych uruchomionych w szkołach. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach. Liczba programów tematycznych (artystycznych, sportowych, edukacyjnych, profilaktycznych).
2.3	Wzmacnianie działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, szkoły z terenu Gminy Wizna, Biblioteka Publiczna Gminy Wizna, GKRPA, organizacje pozarządowe, PCPR w Łomży, sołectwa, Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Policja.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki EFS+, programy rządowe, środki powiatowe.	Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych (warsztaty, spotkania, kampanie edukacyjne). Liczba uczestników działań profilaktycznych (dzieci, młodzież, rodzice, seniorzy). Liczba szkół, placówek i środowisk lokalnych objętych programami. Liczba osób skierowanych do poradnictwa, terapii lub wsparcia specjalistycznego.
2.4	Rozwój współpracy z instytucjami i organizacjami w obszarze	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE,	Liczba wspólnych inicjatyw, szkoleń i kampanii edukacyjnych

	przeciwdziałania przemocy domowej.	Wiźnie, Sołectwa, Policja i Komenda Miejska Policji w Łomży, PCPR w Łomży, Sąd Rejonowy w Łomży, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, fundacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy, szkoły z terenu Gminy Wizna.	środki EFS+, Programy rządowe, środki powiatowe.	dotyczących przeciwdziałania przemocy. Liczba osób uczestniczących w programach wsparcia ofiar przemocy. Liczba spotkań i konsultacji między-instytucjonalnych.
2.5	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne. Grupy wsparcia dla rodziców, dzieci i młodzieży.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, pracownicy socjalni, szkoły z terenu Gminy Wizna, Poradnie specjalistyczne.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki EFS+, środki powiatowe, programy rządowe	Liczba udzielonych porad psychologicznych, pedagogicznych i prawnych. Liczba rodzin, dzieci i młodzieży korzystających z poradnictwa i wsparcia. Liczba asystentów rodziny świadczących wsparcie.
Cel strategiczny 3. Walka z uzależnieniem				
3.1	Praca socjalna z osobami uzależnionymi. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu i środków odurzających.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, szkoły z terenu Gminy Wizna, GKRPA, Policja	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych programy	Liczba osób objętych pracą socjalną. Liczba osób, które zgłosiły się do punktu konsultacyjnego.

			rządowe.	
3.2	Podejmowanie działań w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, GKRPA, organizacje pozarządowe, PCPR w Łomży, szkoły z terenu Gminy Wizna.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki powiatowe, środki własne organizacji pozarządowych programy rządowe.	Liczba działań zrealizowanych przez jednostki zewnętrzne. Liczba kampanii informacyjnych i edukacyjnych prowadzonych we współpracy z jednostkami zewnętrznymi.
3.3	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, GKRPA, organizacje pozarządowe, PCPR w Łomży, szkoły z terenu Gminy Wizna.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych programy rządowe.	Liczba osób/rodzin które skorzystały z pomocy psychologicznej i prawnej. Liczba osób/rodzin objętych ochroną przed przemocą w rodzinie. Liczba osób/rodzin, które skorzystały z pomocy socjalnej.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia.				
4.1	Prowadzenie działań służących mobilizowaniu bezrobotnych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych programy rządowe.	Liczba działań służących „mobilizowaniu” bezrobotnych do podjęcia pracy.
4.2	Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, organizacje	Budżet Gminy, środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych programy	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą materialną.

		pozarządowe.	rządowe.	
4.3	Prowadzenie działań służących przekwalifikowaniu osób długoterminowo bezrobotnych, podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności osób bezrobotnych.	Urząd Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy Wizna, środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych programy rządowe.	Liczba osób bezrobotnych, którym udało się przekwalifikować. Liczba osób bezrobotnych, którym udało się podnieść kwalifikacje.
4.4	Współpraca z pracodawcami w zakresie tworzenia miejsc pracy oraz organizacji staży i praktyk.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Powiatowy Urząd Pracy w Łomży.	środki własne OPS, środki UE, środki własne organizacji pozarządowych, programy rządowe.	Liczba utworzonych miejsc pracy (w tym w ramach współpracy z pracodawcami).

VII. OPIS SPOSOBU WDRAŻANIA STRATEGII ORAZ DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO OSIĄGANIA CELÓW STRATEGICZNYCH.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wizna na lata 2026-2034 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych, oraz

konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców w tym Programy Aktywnej Integracji wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- Programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Programy współpracy Gminy Wizna z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zlecaniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- **metod partycypacyjnych** - włączających przedstawicieli różnych środowisk i grup społecznych do podejmowania wspólnych działań,
- **metod aktywizujących** – włączających osoby ze środowisk marginalizowanych i dewaloryzowanych w poprawę ich trudnej sytuacji,
- **metod integrujących** – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,

- **metod profilaktycznych** – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
- **metod niwelujących** – rozwiązujących problemy oraz eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje sprzyjające powstawaniu problemów społecznych.

Niezależnie od metod wdrażania Strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje Gminy Wizna, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

VIII. ZASADY AKTUALIZACJI I WPROWADZANIA ZMIAN W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WIZNA.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2026–2034 stanowi wieloletni dokument planistyczny i co do zasady nie powinna podlegać zmianom ani modyfikacjom. W szczególności niezmiennie pozostają jej cele oraz wskaźniki ich realizacji. Ze względu jednak na dynamiczny charakter zjawisk społecznych dokument może być poddawany aktualizacji. Ma ona na celu uwzględnienie okoliczności lub faktów, których nie można było przewidzieć na etapie jego opracowywania, bądź które pojawiły się w trakcie wdrażania zaplanowanych działań. Aktualizacja jest dopuszczalna także w przypadku istotnych zmian w przepisach prawa regulujących zadania gminy w obszarze polityki społecznej oraz zasady ich finansowania z budżetu samorządu.

Uwzględniając powyższe, Strategia może być aktualizowana w następujących obszarach:

1. **diagnostycznym** – w sytuacji pojawienia się nowych problemów społecznych na terenie gminy, które nie zostały ujęte w pierwotnej diagnozie.
2. **planistycznym** – gdy w toku realizacji okaże się, że pominięto istotne zagadnienia lub konieczne jest zaplanowanie działań wobec nowo zidentyfikowanych problemów.
3. **wdrożeniowym** – w przypadku zmian podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań lub gdy zaplanowane działania okażą się niewystarczające i wymagają zastąpienia innymi.
4. **ewaluacyjnym** – jeśli wystąpią okoliczności mające istotny wpływ na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Z wnioskiem o aktualizację mogą wystąpić:

1. Kierownik OPS jako podmiot koordynujący realizację dokumentu,
2. Partnerzy uczestniczący we wdrażaniu Strategii,
3. Podmioty zewnętrzne sprawujące nadzór lub kontrolę nad działalnością gminy w obszarze polityki społecznej,
4. Inne podmioty – w uzasadnionych przypadkach.

Przegląd i ewentualna aktualizacja mogą być dokonywane nie częściej niż raz w roku, o ile zaistnieją przesłanki uzasadniające ich przeprowadzenie. Proces ten może być powiązany z okresem sprawozdawczym.

Procedura aktualizacji odbywa się w trybie właściwym dla uchwalenia Strategii.

IX. ZARZĄDZANIE I MONITORING

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) **Wójt Gminy Wizna** - odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji,
- b) **Rada Gminy Wizna** pełniąca bieżący nadzór nad realizacją,
- c) **Koordinator wdrażania Strategii** – Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, który
 - gromadzi dokumentację związaną ze Strategią,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii,
 - dokonuje ewentualnych korekt/aktualizacji,
 - uzupełnia/aktualizuje listę usług społecznych (w razie potrzeby).

Podmioty realizujące projekty i kierunki działań strategicznych powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

Bazą informacji statystycznej zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą coroczne dane z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Ponadto bazę tę będą stanowiły informacje i dane pozyskiwane od instytucji oraz grup środowiskowych dotyczące realizacji celów.

Informacje z monitoringu Strategii będą przedstawiane Radzie Gminy przez Koordynatora w ramach rocznych sprawozdań OPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna do 2034 roku ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że jej poszczególne elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmieniane i dostosowywane do aktualnej sytuacji społecznej.